

APPLICATION OF SOFTWARE SOLUTIONS IN MANAGAMENT OF SECURITY AFFAIRS IN HEALTH INSTITUTIONS

PRIMJENA PROGRAMSKIH RJEŠENJA U VOĐENJU POSLOVA SIGURNOSTI U ZDRAVSTVENIM USTANOVAMA

BAJIC, Vlado & PERINOVIC, Vjeran

Abstract: *The application of information technology in everyday work is constantly increasing. While still before ten years ago relatively the small number of employees to perform their work commitments used the compute, today is almost unthinkable to hire new employees who are not familiare with the work on computer. Application of software solutions in management of security affairs in hospitals can be alternative towards traditional approach, which creates a large quantity of documentation. Information technology can provide faster and better work by specialist of protection on work, so that they can engage with their occupation, not the administration.*

Key words: *information technology, software solutions, security*

Sažetak: *Primjena informacijskih tehnologija (programskih rješenja) u svakodnevnom radu u stalnom je porastu. Dok je još prije samo desetak godina relativno mali broj zaposlenika za obavljanje svojih radnih obveza koristio računalo, danas je gotovo nezamislivo zaposliti novog djelatnika koji ne poznaje rad na računalu. Primjena programskih rješenja u vođenju poslova sigurnosti u bolničkim ustanovama može biti alternativno rješenje naspram tradicionalnom pristupu koji stvara veliku količinu dokumentacije. Primjenom programskog rješenja može se osigurati brži, kvalitetniji i ekonomičniji rad stručnjaka zaštite, te se stručnjaci zaštite na radu mogu baviti strukom, a ne administracijom.*

Ključne riječi: *informatika, programska rješenja, sigurnost*

Authors' data: Vlado **Bajić**, mr.sig., Opća županijska bolnica Požega, Požega, vlado.bajic@pozeska-bolnica.hr; Vjeran **Perinović**, dipl.ing., Opća županijska bolnica Požega, Požega, vjeran.perinovic@pozeska-bolnica.hr

1. Uvod

Čovjek se oduvijek nastojao riješiti teških, monotonih i neugodnih poslova. (Grundler, et al., 2008)

Promjene tehnoloških procesa i prilagodba procesa tržištu, svakodnevna su pojava. Stari medicinski aparati i uređaji zamjenjuju se novima, a osposobljavanje za siguran rad postaje svakodnevna potreba.

Da bi se to na vrijeme moglo izvršiti, vođenje propisanih evidencija obavlja se na računalu. Takva programska rješenja u potpunosti mogu zamijeniti ručno vođenje evidencija na evidencijskim kartonima, štede novac i vrijeme, a izrada planova i izvješća gotova je za nekoliko minuta. (Štajner, 2003)

U vođenju poslova sigurnosti (zaštite na radu, zaštite od požara i eksplozija, zaštite okoliša i dr.) za svaki od navedenih poslova zahtjeva se vođenje odgovarajućih evidencija, planova i izvješća, što u praksi znači da stručnjak zaštite mora voditi više od 100 raznih evidencija, izvješća, zapisnika, i ostale dokumentacije što mu uzima puno radnog vremena uz otežanu analizu informacija

Programska rješenja za vođenje propisanih evidencija dostupna su u više nivoa primjenjivosti (samo poslovi zaštite na radu, zaštite od požara i eksplozija, zaštite okoliša ili cjelokupni sustavi). Sam odabir programskog rješenja koje je najprihvatljivije kupcu iziskivati će detaljno upoznavanje s probnim verzijama kako bi se odabrao proizvod koji će u potpunosti odgovarati potrebama, tj. proizvod koji se može implementirati u integralni bolnički sustav. Naime, ne postoji, informacijski sustav koji sam može pokriti sve procese bolnice. Svaki bolnički informacijski sustav uvijek čini skup aplikacija više proizvođača koji pokrivaju specifična područja.

Kvaliteta takvog bolničkog informacijskog sustava mjeri se stupnjem integriranosti svih tih aplikacija, tako da bolnički sustav zovemo integralnim kada sve ili barem većina aplikacija u njemu međusobno komunicira. (Grad d.o.o., 2008)

Neovisno o odabiru, potrebno je naglasiti da je program samo alat, te on ne može zamijeniti profesionalnu prosudbu u vođenju poslova sigurnosti u zdravstvenim ustanovama.

Dosadašnja iskustva pokazuju da sadržaji zaštite na radu, unatoč što oslikavaju stanje ukupne organizacije i tehnologije te bitno utječu na uspješno poslovanje, nisu na adekvatan način valorizirani. Zakon o zaštiti na radu (NN.59/96 i 114/03) i Pravilnik o izradi Procjene opasnosti (N.N. br. 48/97) te Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izradi Procjene opasnosti (N.N. br. 114/02 i 126/03) pružaju priliku da se kroz izradu procjene opasnosti organiziraju baze podataka o stanju zaštite na radu i time stvore preduvjeti za integraciju zaštite na radu u jedinstven informacijski sustav. Informatizacija funkcije zaštite na radu značajna je za iskorak u definiranju organizacije rada i tehnološkog procesa što je i zakonska obveza da zaštita na radu postane sastavni dio organizacije rada i izvođenja tehnološkog procesa (članak 44. Zakona o zaštiti na radu).

Informatizacijom zaštite na radu ostvaruje se zamisao da pravila zaštite na radu provode oni koji donose odluke značajne za ukupnu sigurnost u organizaciji rada i izvođenju tehnološkog procesa.

Istraživanja su pokazala da su kadrovi najvredniji resurs i potencijal ustanove, te da ulaganje u zaštitu zdravlja i sigurnost zaposlenika, čime se zaposlenicima osiguravaju optimalni uvjeti rada u kojima mogu bez ograničenja realizirati svoje stručne i zdravstvene sposobnosti, predstavlja najbolju investiciju i ulaganje u zdravstvenim ustanovama. (MAPRO d.o.o., 2008)

2. Vođenje evidencija

Svrha vođenja evidencija zaštite na radu, zaštite od požara i eksplozija, zaštite okoliša je dugoročno praćenje zbivanja i njihov mogući utjecaj na sigurnost radnika. Pravilnim vođenjem evidencija možemo upravljati sigurnošću na radnom mjestu ako znamo i ispitujemo:

- broj ozljeda po radnom mjestu
- dan u tjednu u kojem ima najviše ozljeda na radu
- sate rada u kojima je najčešće nastupila ozljeda na radu
- izvore i uzroke ozljeda
- vatrogasni aparati
- plinska instalacija
- stabilna instalacija
- električna energija
- gromobrani
- otpad, itd.

Analizirajući navedene podatke u mogućnosti smo poduzimati mjere kojima ćemo rizik od ozljeda i ne samo ozljeda svesti na minimum.

Smanjenje nezgoda i ozljeda na radnom mjestu od vitalnog je društvenog značaja ako znamo da je u 2006. godini u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo zaprimljeno ukupno 24.843 individualnih prijava ozljeda na radu. U odnosu na 2005. godinu to je povećanje apsolutnog broja ozljeda na radu za 9,3%. (Dečković-Vukres, et al., 2006)

2.1. Vođenje evidencija na evidencijskim kartonima (ručno)

Vođenje evidencija iz zaštite na radu, zaštite od požara i eksplozija, zaštite okoliša propisano je zakonskim i podzakonskim propisima i tehničkim normama. Navedenim uredbama reguliran je sadržaj pojedine evidencije, a često i izgled takvih evidencija. Osim evidencija, propisima su regulirana i obavezna izvješća koja uglavnom proizlaze iz evidencija. Sve evidencije i izvješća imaju zajedničke dijelove koji se odnose na poslodavca, radnu jedinicu, radnika, radno mjesto i sredstva rada. (Štajner, 2003)

Može se zaključiti da se u svaki evidencijski karton moraju unijeti osnovni podaci o poslodavcu pa nakon toga o predmetu evidentiranja. Evidencijski kartoni mogu se voditi u obliku knjige evidencijskih kartona ili se svaki karton vodi pojedinačno. Prednost tih kartona:

- brzina i jednostavnost brzog utvrđivanja osnovnih podataka o ispitivanju
- niska nabavna cijena

Nedostaci koji se uočavaju pri vođenju evidencijskih kartona su:

- jednom uneseni opći podaci moraju se multiplicirati na sve evidencijske kartone
- teško praćenje rokova potrebnih narednih ispitivanja
- veliki prostori za arhiviranje
- nemogućnost trenutačnog dobivanja izvješća (Štajner, 2003)

Može se zaključiti da im je prednost niska nabavna cijena jer za njihovo vođenje, osim pribora za pisanje i prosječnog poznavanja struke drugo nije potrebno.

2.2. Vođenje evidencija računalom (primjenom programskog rješenja)

Člankom 4. Pravilnika o evidenciji, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu (N.N. br. 52/84.) reguliran je način vođenja evidencija te kaže da: "Evidencija iz člana 3. ovog pravilnika vodi se upisivanjem podataka - propisanih ovim pravilnikom u odgovarajuće knjige, kartoteke ili putem automatske obrade podataka.

Ako se evidencija vodi putem automatske obrade podataka ili upisivanjem u odgovarajuće knjige, mora sadržavati podatke propisane za vođenje evidencije u kartoteci.

Način vođenja evidencije utvrđuje nadležni organ u organizaciji, odnosno poslodavac." (Narodne novine d.d., 1984)

Iz citiranog članka može se zaključiti da se propisane evidencije mogu voditi i računalom uz primjenu odgovarajućeg programskog rješenja. U vrijeme kada je pisan Pravilnik, postojala je vjerojatno vizija računalnog vođenja evidencija, a njezinu punu primjenu koristimo danas.

Vođenjem evidencija računalom postizemo korist:

- ne moraju se podaci multiplicirati
- lako je pratiti rokove potrebnih narednih ispitivanja
- nije potrebno osigurati dodatni prostor za arhiviranje
- mogućnost trenutačnog dobivanja izvješća

Ovakav način vođenja evidencija omogućuje stručnjaku zaštite da "upravlja" zaštitom na radu na temelju rezultata dobivenih iz evidencija i ostavlja mu dovoljno vremena da se može posvetiti unapređenju zaštite. (Štajner, 2003)

Indirektne koristi vođenja podataka računalom nije potrebno posebno isticati. Dovoljno je osvrnuti se na osnovnu namjenu vođenja evidencija, a to je ne samo evidentiranje događaja već analiza, sinteza i statističko praćenje događaja. Kada se na kraju i odlučimo na promjenu načina vođenja evidencija, susrećemo se s problemom nabave takvog programskog rješenja. Zahtjevi koji se obično traže da programska rješenja sadržavaju:

- sve propisane evidencije i izvješća, ne samo iz zaštite na radu već iz cjelokupnog djelokruga rada područja sigurnosti
- prilagodbu odabranog tržišnog programa specifičnim potrebama poslodavca
- povezivanje s ostalim programima
- niska cijena programa
- održavanje i ažuriranje, tj. implementacija promjena u programu

Kada se to sve analizira najčešće se odustaje od prvobitne nabave programskog rješenja.

3. Zaključak

Zakonska je obaveza vođenje evidencija i bilježenje događaja koji su mogli ili su mali za posljedicu ozljedu jednog ili više radnika, s ili bez materijalne štete, vođenje evidencija o svim ispitivanjima, sistematskim pregledima, obrazovanju, provjeri alkoholiziranosti i zaduženju osobnim zaštitnim sredstvima. Evidencije same po sebi nemaju svrhu, tj. zadovoljavaju samo zakonsku obvezu ako se ne mogu iskoristiti u dobivanju statističkih izvješća i praćenju stanja u zaštiti. Vođenje evidencija na evidencijskim kartonima (ručno) je jeftinije jer za svoje ažuriranje ne zahtijevaju tehniku i znanje rada na računalu, pa im je to i jedina prednost u odnosu na računalno vođenje evidencija. Za vođenje evidencija računalom (primjenom programskog rješenja) potrebno je posjedovati računalno i poznavati rad na računalu i imati program za obradu podataka (programsko rješenje za vođenje evidencija). Sve to zahtijeva znatnija materijalna izdvajanja koja su u početku nešto veća od evidencijskih kartona, ali ovisno o broju evidencijskih kartona koji se vode, ta razlika u cijeni brzo nestaje. Kada se uzme u obzir još i vrijeme koje je potrebno da se ažuriraju podaci na računalu u odnosu na evidencijske kartone, onda se razlika u cijeni naglo mijenja u korist računalnog vođenja evidencija. Proizvođači programskih rješenja trebali bi težiti standardizaciji istih, a za što bi presudni uvjet trebao biti i preciznije odredbe u zakonskoj regulativi zaštite na radu, zaštite od požara i eksplozija i zaštite okoliša. Primjenom programskih rješenja u vođenju poslova sigurnosti u zdravstvenim ustanovama osigurava se brži, kvalitetniji i ekonomičniji rad stručnjacima zaštite.

4. Literatura

- Dečković-Vukres, V.; Hemen, M. & Rutar-Kožul, K. (2006). *SIGURNOST/SAFETY*, Vol. 49, No. 3, (str.323-328), ISSN 0350-6886
- Fabijanić, K & Kacian N. (1999). *Priručnik stručnjaka za zaštitu na radu*, IPROZ d.o.o., Zagreb, ISBN 953-6026-33-3
- Grad d.o.o. (2008). Integracija i komunikacije, *Dostupno na:* http://www.info-grad.hr/c74/integracija_i_komunikacije/, *Pristup:* 27-05-2008
- Grundler, D.; Blagojević, L. & Šutalo, S. (2008). Povijest računalstva, *Dostupno na:* http://www.info.biz.hr/Typo3/typo3_01/dummy-3.8.0/index.php?id=39, *Pristup:* 27-05-2008
- MAPRO d.o.o. za informatiku i usluge (2008). SUZ - Sustav upravljanja zaštitom, *Dostupno na:* <http://www.mapro.hr/1280/index.php?mapro=aWRzPTM2>, *Pristup:* 25-05-2008
- Narodne novine d.d. (1984). Pravilnik o evidenciji, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu, *Dostupno na:* http://www.ekn.hr/zastita/knjiga_CD1/Pravilnik_evid.htm, *Pristup:* 26-05-2008
- Štajner, B. (2003). Primjena računala u vođenju evidencija, *Dostupno na:* http://www.zitel.hr/SIGURNOST/Seminarski_Stajner.pdf, *Pristup:* 20-04-2008